

KOMISIJA SKUPSCINE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA USTAVNA VPRAŠANJA

27. seja

2/4-1991

27. seja
1. dan

Predsedoval: Miran Potrč, podpredsednik Komisije za
ustavna vprašanja.

Seja se je pričela ob 10.20 uri.

Vitodrag Fukl: Gospodje, bi začeli. Današnja sejo bo
vodil podpredsednik Komisije za ustavna vprašanja, gospod Potrč.
Ker ga še ni, bi pa. Ja, kje pa je? To se pravi, da končam
stavek. Današnja sejo bo vodil Miran Potrč, ki je navzoč in bo
začel s svojim uradovanjem.

Miran Potrč: Hvala lepa. Gospod Žagar je pravkar
prosil, da bi od odprtih vprašanj, ki jih imamo še za obravnavo,
to pa so po mojem spominu, gospod sekretar mi bo pa rekel ali sem
se kaj zmotil, imamo še to poglavje o človekovih pravicah,
poglavje o državni upravi, vojski, pravosodju in temeljne
določbe. Poleg tega je pa tudi še vprašanje simbolov in gospod
Žagar me je prosil, če je mogoče sprejeti na ustavni komisiji
dogovor, da bi vprašanje simbolov, razpisa in podobno, eventuelno
lahko danes dali na 1. točko in najprej obravnavali to. Sprašujem
vas, ali soglašate s tem.

Vitodrag Fukl: Oprostite gospod Žagar. Težko je za
gospoda Umeta, ki je prišel nalašč za to, da bi začeli s tem.

Miran Potrč: Sprašujem, ali je možno najprej poslušati
to idejo in predlog, ki ga bo dal gospod Žagar in videti ali se

lahko o tem dogovorimo. Izvolite, gospod Žagar.

Zvone Žagar: No, gre zato, da bi sprejeli poročilo Podskupine za simbole in da bi določili obliko javnega natečaja za grb. Ker pa gre za tako tematiko, ki je manj problematična, vsaj tako menim, razprava ne bi smela biti preobširna in zato predlagam, da se to iz 5. točke da na 1. točko. Tudi zaradi časovne stiske, da to delo steče, ker smo v zaostanku in se po nekih kriterijih mudi. Hvala.

Miran Potrč: Prosim. Bi vas lahko prosil gospod Žagar, ker dobivamo poročilo, da ga ne bi brali, če ga lahko pojasnite v nekaj točkah.

Zvone Žagar: Čisto na kratko. Skupina je obravnavala problematiko, ki zajema himno, zastavo in grb. Glede himne smo bili enotni, da je primerno da ostane "Zdravljica", da pa bi podrobnosti prepustili ustavnim zakonom oziroma zakonom, kot so pratiture in katera kitica. To je glede himne.

Glede zastave je najnovejše stanje sledeče. Skupina se je zavzela za vodoravno razvrstitev zgodovinskih barv, to so bela modra rdeča. Zavzela se je zato, da bi ta zastava bila brez kakršnihkoli simbolov in predlaga, da z oziroma na to, ker je ta paroblematika povsem jasna, ne bi bilo potrebno glede zastave iti v natečaj.

Glede grba smo obravnavali štiri enakovredne varinate in sicer: grb celjskih grofov - rumene zvezde na modrem polju, potem orel modre barve, ki izhaja iz kranjskega deželnega grba in Triglav z morjem. Kot dodatno varianto pa še poševno postavljene barve v ščitu. Predlagal bi, da se razdelijo še ti materiali.

Skupina meni, da noben od teh predlaganih grbov ni tak, ki bi ga lahko ponudili kot rešitev, kot možno varianto. Zato smo

se odločili, da predlagamo ustavni komisiji, da gre v razpis javnega natečaja, ki bi omogočil sprejetje nekega novega grba. Ni takega zgodovinskega grba, ki bi zgodovinska izhodišča v celoti zajemala, celo Slovenijo, ampak samo neke posamezne dele. Zaradi tega tudi ti grbi niso dobili neke posebne podpore. Kar se grba tiče predlagamo javni natečaj.

Edino kar bi se bilo treba danes dogovoriti bi bilo o obliki tega javnega natečaja. Tu so mnenja različna. Edino kar imemo kot izhodišče za javni natečaj za grb so slovenske nacionalne barve kot zgodovinske. To je edino izhodišče, ki ga lahko damo soglasno oblikovalcev za oblikovanje grba.

Tudi kot rezultat tega je eden od teh predlogov, so poševno postavljene barve v grbu. Predlagamo, da bi natečaj bil, da bi ga razpisala skupščina. To sicer ni stvar naše skupine, vendar izhodišča bi pa morali določiti. To pa so formalna izhodišča, ki se nanašajo na heraldična pravila aplikacije itd., in pa vsebinska izhodišča, kot so: kaj naj zajema oblikovanje. Med drugim lahko mi ponudimo samo te nacionalne barve, kar je edino kar v slovenski zgodovini imamo in je naše.

To je naš del posla pri natečaju, da določimo vsebinska in formalna izhodišča. Finančna pa naj nekdo drug naredi. Zato bi bilo dobro predlagati skupščinskiim službam da to uredijo ali kdo drug. Finančno se ne bi spuščali v to, tudi ne ustavna komisija.

Miran Potrč: Zastopim tako. Od vseh razprav, ki so doslej okoli tega bile, je sedaj predlog, da se v razpis za zastavo več ne gre, ampak da se ustavna komisija odloči, da za zastavo ni razpisa. Ostajajo pač slovenska trobojnica z zgodovinskimi barvami kot en predlog, ki je drugačen od dosedanjih razprav. In drugi predlog, da se gre v razpis za grb,

s tem da razumem, da ta podskupina opozarja, da bi v tem razpisu za grb morali oblikovati določene kriterije, ki so izhodišče, vendar jih ne povsem zapreti, da ne bi mogla biti tudi kakšna drugačna ideja. Na to nas opozarja, čeprav ti kriteriji še niso tako precizno pripravljene in če bi se ustavna komisija to odločila, bi najbrž morala nekoga pooblastiti. Ker jaz ne verjamem, da smo tudi danes sposobni toliko precizen sklep sprejeti, ki bi te kriterije natančno opredelil.

Predsedujoči MIRAN POTRČ (nad.): In če bi bil to sklep ustavne komisije, potem je seveda tehnična izvedba stvar naprej skupščinskih služb vključno z samim financiranjem. Prosim. Želi kdo razpravljati o teh predlogih, če sem jih jaz korektno g. Žagar povzel.

TONE PRESAK: Jaz sem samo to hotel povedati, da neke podlage za ta kriterij obstojajo. Namreč obstojajo že neki pisni prispevki in obstoja tudi kup zapisnikov oz. magnetogramov s teh sestankov kjer so se kriteriji oblikovali. Jaz jih ne bom sedaj razlagal, ampak na podlagi tega se dosti natančno da opredeliti tiste bistvene stvari. Nekatero so bile povedane, upoštevanje heraldičnih pravil, upoštevanje zgodovinskih barv, potem pa seveda nekatera izhodišča, ki so pa vsebinska, so pa tistih pisnih in zapisniških prispevkov notri večkrat ponovljena. Na podlagi tega bi nekdo pripravil vsebino tega razpisa in potem bi se to obravnavalo. To hočem reči, da ni treba čisto od začetka tega začeti delati.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Prosim, želi kdo razpravljati o teh predlogih? Jaz bi samo v imenu stranke rad povedal, da so bili naši predlogi pač tudi v zvezi z zastavo o možnih simbolih na zastavi in če bo to odločitev danes, ker vidim, da ni razprave, takšna sprejeta, potem pač vnaprej povem, jaz se bom te odločitve vzdržal, toliko da je jasno in kolikor vem, ne vem, če je kasneje ta naš predstavnik, v skupini včeraj ni bil navzoč. Želi kdo razpravljati? Ali dam ta predlog na glasovanje? Prosim, kdo je za predlog, ki podskupina oblikovala, da dvigne roko. Kdo je proti? Se je kdo vzdržal? Hvala lepa. Jaz bi prosil, da ta sklep le pomeni, da se izhodišča za ta natečaj malo v skupini pripravijo, izvedba pa je stvar bi rekel tehnike, ni skupina, ki bi to, ampak vsebinsko pa bi morali pripraviti vsaj podalgo za ta izhodišča

zar razpis, ker to prepustiti službam nima smisla. Uredu. Hvala.
Ali je treba prej kakšen zapisnik potrditi.

.....: Ja, imamo še zapisnik 26. seje komisije.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Torej, dajem potem najprej odobritev zapisnika 26. seje komisije. Želi kdo razpravljati o predlogu zapisnika. Ne želi nihče. Lahko ugotovim brez glasovanja, da sprejmemo zapisnik 26. seje.

Prehajamo potem na obravnavo poročila strokovne skupine za upravo, vojsko, sodstvo, javno tožilstvo, odvetništvo in notariat. G. Rode, zastopim, da boste vi nekaj v uvodoma povedal.

RODE: ..... ni vklapljen..... V svojem kratkem uvodu bi naštel tista kratka vprašanja, ...Seveda osrednje politično vprašanje iz tega dela je vprašanje, ki se nanaša na

.....: vprašanja, ki se nanašajo na vojsko in sicer, vidi se, da je 119 ocen v dveh variantah Republika Slovenija ..... (se ne sliši-šumi) Republika Slovenija je demilitarizirana država. In kar v začetku naj povem, da je delovna skupina sicer to varianto glede številne pripombe in stališča stran prvo že tudi vnesla v tekst, da pa seveda mora opozoriti Ustavno komisijo, da opredelitev lahko ima vojsko, ni pravna opredelitev in da težko vzdrži strokovno kritiko. Tako, da bo treba tu neko drugo varianto.

Drugič, vsaka ta norma, samo temu se pa očitno ne bo mogoče izogniti, očitno programska norma. Tudi zlasti v tem delu, ki govori o ..... in tej varianti, govori o demilitarizaciji. Prehodno obdobje, če je potrebno za demilitarizacijo, če je potrebno, se uredi z ustavnim zakonom, vendar, če bi bila ta varianta sprejeta, se očitno v neki programski vsebini norme ne bo mogoče izogniti, je pa nenavadna za ustavo in mi smo se pri izhodiščih za ustavo opredelili, da programskih norm v ustavi ne bi bilo. Drugače je pa to politično vprašanje, izrazito politično. Jaz sem na to strokovno dimenzijo, zlasti te prve variante opozoril. Pričakujem in ne samo pričakujem, bojim se, da bodo stranke kar dosti časa porabile za diskusijo o tem vprašanju in se ne bom več v politične dimenzije tega vprašanja spuščal.

Kar se tiče drugih osrednjih vprašanj, naj opozorim še na problem ustavnih zakonov. To je pa problem, ki pa ni osreden za to poglavje. Gre za problem, da se tudi tu predvideva v osnutku zakona urejanje delovanja organizacije sodišč z ustavnim zakonom. Ampak, ker se to pojavlja v vseh delih ustave, predlagam, da to diskusijo o ustavnem zakonu po vsebini razmerij, ki naj se urejajo z ustavnim zakonom ali drugim zakonom, ki se potem sprejema s kvalificirano večino, da to diskusijo opravimo pri naslednji

točki, ko bomo govorili o ustavnosti in zakonitosti. Tja namreč to vprašanje sodi. Potem še kratka opozorila glede posameznih vprašanj, ki se nanašajo na člene. Dodali smo nov člen o Vrhovnem sodišču Slovenije in njihovih pristojnostih. Številne pripombe so šle v to smer in ta člen je dodan vsebini, ki ga imate tu na 12. strani.

Naslednje vprašanje je vprašanje funkcije sodnikov oz. kdo naj jih imenuje in razrešuje. Delovna skupina se je v 127. in 129. členu opredelila, naj jih imenuje in razrešuje državni zbor na predlog sodnega sveta. To se pravi ne za drugo možnost, ki daje večje kompetence predsedniku republike.

Potem smo v 128. členu dodali, da se člani Sodnega sveta lahko imenujejo ne le izmed univerzitetnih profesorjev odvetnikov, temveč tudi iz drugih priznanih pravnikov, denimo tudi nekdo iz gospodarstva bi lahko bil. Predlaga delovna skupina črtanje člena o disciplinski odgovornosti sodnikov, češ, da je to vsebina, ki naj jo ureja zakon. Potem se je v 132.a členu odprlo vprašanje ali naj ustava ureja tudi funkcijo položaj sodnika za prekrške. Predvsem gre za vprašanje ali je to pravosodni organ ali je to upravnokazenski organ. Na podlagi mnenja Republiškega sekretariata za pravosodje in upravo menimo, da to ni ustavna materija in da to vprašanje lahko prepustimo zakonu. Delovna skupina se je opredelila za poimenovanje tožilstva kot državnega, ne kot javnega tožilstva in je ravno tako predlagala, naj se doda tudi podoben člen kot je že vsebovan v osnutku za sodnike o nezdržljivosti funkcije državnega tožilca s funkcijami v zakonodajnih, izvršilnih organih, v organih političnih strank in z drugimi funkcijami in dejavnostmi, ki so po zakonu nezdržljive s funkcijo državnega tožilca. Po

_____ (nad.): To, predsedujoči, je v bistvu vse, kar lahko povem v uvodu. Podrobnejša pojasnila lahko dam kasneje, ali jaz ali kdo drug iz delovne skupine, in upam, da bomo ta material kar hitro lahko obdelali na ustavni komisiji, zlasti če ne bomo sprejeli končne odločitve o problemu vojske. Ker tako sem razumel dosedanje diskusije, da gredo tudi še pri oblikovanju delovne osnutka predloga v razpravo, kakršna bo pač še predvidena, tudi še variante. Tako, da ni treba dokončnega stališča glede vojske danes zavzeti. Potem bomo pa lahko sorazmerno hitro končalo to poglavje, ki je vendarle bolj strokovne kot politične narave. Hvala, to je vse.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala lepa.

_____ : Še eno vprašanje, na kar me je sekretar opozoril, to je vprašanje 142. člena (skoraj bi pozabil). Namreč, delovna skupina za lokalno samoupravo predlaga, naj bi se vmestil člen, ki se nanaša na javna pooblastila podjetjem in drugim organizacijam, v to poglavje. Mislim, kar se mene osebno tiče, da je ta predlog na mestu in bi ga potem pač ustrezno razvrstili; saj smo nekaj členov tudi spustili in združili v to poglavje, prenumeriranje ne bo nujno potrebno - tam pri upravi.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Ali sem samo vprašati, ali ta vaša skupina obravnavala tudi ustavnost in zakonitost. /Ne, to je posebna skupina. Vodil jo je gospod Toplak./ Hvala.

Jaz predlagam, da razpravljamo po členih in da ob členih potem tudi odpiramo posamezna vprašanja. Odpiram razpravo k dveh variantam oz. k 119. členu. Prosim, gospod Starman.

DANIJEL STARMAN: Torej glede dilema "vojska ja, vojska ne" bi imel prvenstveno vprašanje skupini, ali se je ukvarjala tudi s tem, da bi namesto vojske šlo za "oborožene sile" oziroma "sile obrambe". Ker termin "vojska" je že tak, kot je, za določene kroge odbijajoč. Zato mislim, da bi bila sprejemljivejša terminologija "sile obrambe" oz. "oborožene sile", ki so širši pojem kot pa čista vojska in ta pojem, ki ga vsebuje. Zato bi želel, če bi se tudi v tem smislu malo pogovorili danes.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Prosim, Franco Juri.

FRANCO JURI: Jaz se strinjam s predlaganimi variantami in mislim, v kolikor sprejmemo 119. člen v obeh variantah, je treba ohraniti dikcija "vojska", ker gre za konkretno institucijo, ki jo poznajo v vsaki državi, medtem ko bi širši pojem postavljal tudi druge vojaške in paravojaške institucije, kar seveda ne bi bilo v prid normalnim razmeram. Naša stranka se, kot veste, zavzema za drugo varianto, za Slovenijo kot demilitarizirano državo. Tudi večina drugih strank vsaj dolgoročno razmišlja v tej smeri, vendar mislim, da gre v tej fazi diskusije podpreti varianti takšni, kot sta sedaj podani. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Naprej prosim, Zabukovec.

ZABUKOVEC .....: jaz imam v zvezi s poglavjem "vojska" eno vprašanje, in sicer kdo je vrhovni poveljnik, oziroma ali sodi odgovor na to vprašanje v to poglavje. Lahko domnevam, da bo odgovor na to vprašanje v poglavju ali predsednik republik ali pa v 120. členu, kjer govori o organizaciji in delovanju vojske.

Vendar opozarjam, da se to rešuje z navadnim zakonom. Torej, kaj sestavljalci iz ekipe lahko odgovorijo na to vprašanje. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala. Magajna.

ANDREJ MAGAJNA: V fazi, ko postavljamo vprašanja, tudi mene zanima, podobno kot gospoda Starmana, če je ta skupina iskala tudi druge opcije, poleg teh dveh - vojska in demilitarizacija, da bi se opredelili za neko izhodišče, ki bi preseгло to vprašanje, vsaj v tem trenutku; ker dvomim, da ga bomo uspeli razrešiti oziroma se poenotiti. Gre torej za to, da bi se kot izhodišče vzelo formulacijo, da ima Slovenija svoj lasten obrambni in varnostni sistem. Mislim, da so Socialisti že predlagali neko tako formulacijo, da ima Slovenija svojo lastno obrambo. In da bi okrog tega pojma oz. v tem pojmu vključili možnost tudi, da ima Slovenija svojo lastno vojsko, oboroženim silam pa tudi jih nima. Toliko.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Zagar.

ZAGAR .....: Najprej na prvi stavek, ki govori, da ima Slovenija lahko vojsko. Tudi sam sem proti temu, da bi uporabljali besedo "lahko", ker ni pravni pojem. To je eno. Drugo pa, ta prvi stavek je povsem nepotreben: da ima ali da nima vojske - itak govori v nadaljevanju ...

Gospod .....: vojska republike varuje in tako dalje. Zato to dovoljenje z vojsko ali prepoved vojske ni potrebna po mojem mnenju. Dovolj je, če se nadaljuje z drugim odstavkom teksta. Seveda vojsko razumem kot atribut državnosti, glede same besede imena ali je to vojska ali je to teritorialna obramba, ali je to policija, ali je to armada, ali je to ljudska straža ali so to oborožene sile, ali je to obrambni sistem, pa je povsem besedna igra. Vsepovsod gre za eno in isto zadevo, čeprav nekateri smatrajo, da je vojska nekaj povsem drugega kot oborožene sile. Zato se zavzemam za novo ime, recimo oborožene sile ali tudi obrambni sistem, kar je povsem dovolj široka oznaka in vključuje vse možnosti in si lahko vsak po svoje to razlaga in bi morda na ta način lahko lažje prišli do konsenza. Zaenkrat hvala lepa.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Ja jaz moram v imenu stranke demokratične prenove povedat, da se mi zavzemamo za drugo varianto 119. člena, drugače pa osebno tudi sodim, da je glede na različne poglede, ki so o tem vprašanju bili v javni razpravi, skupina je dovolj korektno pripravila različne variante, ki dajejo podlago za to, da je mogoče v nadaljnjem delu ocenjevati pripravljene variante in v postopku pripravljanja ustave imeti jasnejšo opredelitev. Prosim gospod Pukl.

VITODRAG PUKL: Namreč skupina ni obravnavala alternativnega izraza za vojsko, meni pa, da bi se morda še danes sporazumeli namesto vojska in res lahko uporabili oborožene sile, ali kaj podobnega. Sicer bi pa to kot nadaljnjo varianto k naslovu ali k imenu dali. To je pač moj predlog. Sedaj ne vem, če je to pravilno slovensko oborožene sile, mislim da. Vojska je slovenski izraz, je pa res zelo ozko. Oborožene sile se razumejo nekoliko

širše. Tako da bi predlagal, alternativa je podana tu vztrajamo vsak pri svojem in bo verjetno precej političnega usklajevanja treba, če bo sploh usklajeno. Sicer pa bi samo to spremembo predlagal, da bi namesto vojska uporabili izraz oborožene sile.

Gospod .....: To je seveda možno, čeprav na koncu koncev so oborožene sile vojska, na koncu vsega. In oborožene sile mi smo se zmislili, da je v Jugoslaviji teritorialna obramba zato, da so republike dobile na tem področju tudi določeno pristojnost na nek način decentralizirano. Decentralizirali smo del oboroženih sil s teritorialno obrambo. Drugače pa to v neki enoviti državi bo verjetno vojska.

.....: in ne vem čemu prikrivati vsebino z nekim drugim izrazom, čeprav je to seveda možno. Lahko napišemo "ima oborožene sile". Zaradi mene je to možno. Se nekaj. Res pa se nismo poglobili, kot je gospod Pukel rekel, v iskanje teh različnih izrazov. Če bi napisali obrambne sile, je pa to že programska usmeritev za politiko. Čeprav ne pomeni vsebinsko kaj dosti. Kar se tiče vprašanja gospoda Zabukovca pa je med pristojnostmi predsednika tudi povedano, da je poveljnik oboroženih sil oziroma vojske. To kar se tega vprašanja tiče.

Tone Anderlič: Mislim, da bi morali ostati pri definiciji vojska. Preprosto zaradi tega, ker bi težko definirali kaj ta oborožena sila naj bi bila. Sem proti temu, da bi "jagre" šteli med te, ki so tudi oborožena sila, če jo čisto terminološko obravnavamo (.....: in imajo notri enega sovražnika). Mislim, da bi s tako predstavo, takim pojmovanjem, tudi lahko kasneje si tudi druge cilje lažje uresničevali. Če se bo pod oboroženimi silami predtavljaj vsakdo karkoli in si bo tudi novo doktrino izmišljal in ne vem kaj še vse. Tako, da čista varianta je vojska, ki ima predpisano vlogo in funkcijo po zakonu.

Tako na hitro izmišljati neko novo definicijo tega, ne vem če ima smisel.

Tone Peršak: Meni je vseeno ali se imenuje vojska ali oborožene sile. Čeprav nekateri uporabljajo oborožene sile. Ni res, da bi to bila neka slovenska inovacija. So ustave, v katerih to piše. Predlagam, da se prvi stavek člena, ki ga mi zagovarjamo, črta, ker se razume iz drugega odstavka. Medtem ko beseda "lahko" je brez pomena za sestavo. Seveda se država lahko odloči da ima en.... Sprašujem pa nekaj drugega. Ali se tisto kar želijo predlagatelji, to je pa vprašanje, ki je mimo tega člena,

tisto kar želijo predlagatelji, ne da nekje drugje na ustrezen način povedati. Ta orientacija Slovenije v mir, demilitarizacijo itd. Mislim da člen, ki govori o obrambi najbrž ni za to primeren. Je pa to čisti program, da napišeš v ustavo, da želiš vse stvari reševati na miren način, da ne misliš nikogar napasti itd. In da težiš k temu. Če že to v ustavo pisati, potem nekje drugje.

Leo Šešerko: Stališče moje stranke je, da podpiramo drugo varianto 119. člena, da Republika Slovenija nima vojske. Kar zadeva samo diskusijo, se mi zavedamo, da je ta diskusija ta trenutek obremenjena z celo vrsto okoliščin, deloma tudi s tem, da je JLA v Sloveniji in da to učinkuje na razpravo, ne glede na to ali si mi to želimo ali ne. Kar zadeva te formulacije, da bi postavili v ustavo, da ima Slovenija oborožene sile, mi v stranki o tem nismo imeli razprave, zdi se mi pa smiselno da napišemo čisto varianto "vojska". Ker je jasno, če bomo napisali oborožene sile, potem je politična odločitev do katere bo moralo priti, je s tem že prejudicirana. Slovenija se povsem ne more oboroženim silam odpovedati iz razlogov, ki nima smisla da jih tu navajam. Bo pa gotovo najboljša pot da pridemo do neke rešitve, usklajevanje med strankami. Hvala lepa.

Vitodrag Fukl: Jaz menim, da dejansko ni bistveno, če bi naslov ali ime bila vojska ali oborožene sile. Če je bilo prej razumeti predlog kot variantnega, ga seveda umikam, ker je to dejansko popolnoma vseeno.

Danijel Starman: Moj predlog in vprašanje sta se nanašala na širšo vsebino tega poglavja. Jaz gledam koncept v celoti 119. člena tudi prejšnjo dikcijo, ki pravi, da v določenem smislu varuje tudi ustavno ureditev. Zato je moje mnenje, to je

dogovorjeno da gre ven v skupini, ampak moje mnenje je, da bi moralo to poglavje govoriti o obrambi in zaščiti države kot take. Torej ne samo o fizični obrambi države, ampak gre za širši koncept zaščite države, tudi te ureditve. Zato mislim, da ni danes, vsaj zame ni alternativa ali vojska ali oborožene sile in s tem jasna polarizacija med tistimi, ki so za vojsko in tistimi, ki so za čisto demilitarizacijo. Ampak da gre za spoznanje, da danes države brez obrambe in zaščite ni. Prosil bi podskupino, da mi pojasni, ali je v kakšnem ustavnem tekstu ali kakršnikoli državi, člen 119 v varianti. Da obstaja država, ki ima napisano ali da je demilitarizirana ali da nima nobenih oboroženih sil. To me zanima. Glede na to, da vemo, da ima Nemčija obrambni sistem, da ga ima Italija, ki ga ne imenuje vojska direktno v svoji ustavi. Jaz pojmem to poglavje veliko širše kot se hoče tu prikazati. Zaradi tega mi je bližji osnovni tekst iz osnutka, kot pa ta tekst, ki je stroko omejen na nedotakljivost in celovitost ozemlja kot takega.

Vse tiste, ki se zavzimate za programsko izhodišče 119. člena bi prosil, da mi pojasnite ali je to sploh možno s tako državo iti v mednarodno priznanje in s tako državo brez nekih jasnih mednarodnih pogodb in multilateralnih dogovorov itd., s taki državo kot državo fiktivne oblasti in vsega tega. Ali je to možno? Še posebej, kar je gospod Šešerko rekel, o situaciji v kateri smo. Ko se v okviru ene od jugoslovanskih držav ali republik izvajajo akcije vojske druge države in da se gre za čisto popolno, neko originarno ustvarjanje novih ozemelj na ozemlju druge države. Zato brez obremenjenosti s to konkretno situacijo, mislim da bi bilo prav, da bi to poglavje zastavili malo širše.

Lojze Ude (?): Če lahko samo pojasnim za skupino. Kar se tiče variante, ki govori o demilitarizaciji, take določbe v ustavi nismo našli. So pa ustave, ki vojske sploh ne omenjajo kot ustavne kategorije. Kar se tiče drugega vprašanja, ki se nanaša na črtanje tega teksta, da lahko vojska na podlagi odločitve državnega zbora varuje tudi ustavno ureditev Slovenije, smo pa mi spoštovali pripombe, ki so pravzaprav skorajda enoglasno šle v to smer, da naj se vojski ne da funkcija varuha notranje ustavne ureditve, ne glede na politično pripadnost tistih, ki so pripombe dajali. Skoraj vse pripombe so šle v to smer. In smo menili, da po javni razpravi, da je javna razprava zaradi tega, da pove kaj občani, pravne osebe, strokovnjaki mislijo o zadevi in smo zaradi tega spoštovali tudi večinsko stališče. To je moje pojasnilo za skupino.

Andrej Magajna: .... da ne bi iskali alternative pojmov vojska oziroma oborožene sile. Pri pojmu oborožene sile se mi zdi nevarnost, da bi v to vključevali, kot je že Tone Anderlič opozoril, neke polvojaške formacije, kot npr. narodna zaščita itd. Naj se točno razloči, kaj je vojaška sfera, kaj civilna. Alternative bi iskal v tem širšem skupnem pojmu, kot je že gospod Starman rekel, da nas Slovenija obrambni varnostni sistem. Da bi to vzeli kot izhodišče. Taka formulacija obrambni sistem, nujno ne predpostavlja, da so to vojaške formacije. Tu je možno tudi iskati neke druge koncepte obrambe. Jaz bi lahko ... diskusijo to izhodišče, Slovenija ima svoj lastni obrambni varnostni sistem. IN se bi izognili na nek način tudi diskusiji vojska, demilitarizacija.

Franco Juri: Če dovolite. Ob izvajanju gospoda Starmana sem še bolj prepričan, da je potrebno, v kolikor bomo 19. člen

sprejeli v prvi varianti, da je potrebno uporabljati čisto in jasno terminologijo. To kar predlaga godpod Starman je po mojem mnenju, milorečeno grozno, in pravzaprav napoved vračanja k revolucionarnemu konceptu države, kjer vojska oziroma oborožene sile, naj bi varovale ustavni red. Torej bi lahko posegale v notranje politično dialektiko. Rad bi opozoril gospoda Starmana, da v demokratičnih državah ima vojska natančno funkcijo varovanja meja pred morebitnimi zunanjimi agresijami. Notranji red in mir varuje pravna država z uporabo točno določene institucije, to je civilna policija.

Ta razmejitev mora biti jasna. Prepletati koncept oboroženih sil in vojske za notranje obračune, pomeni že napovedati možno uporabo sile, možno poseganje vojske

.....: poseganje vojske proti nekaterim notranjim političnim vstopom itd. Če bi to zapisali v ustavi, seveda bi izbirali možnost za ponovno oživljanje tistega sistema, katerega smo se znebili z demokratičnimi volitvami. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Gospod Starman.

DANIJEL STARMAN: Torej očitno me gospod Franco ni razumel, vsaj sem prepričan, da v bistvu ne, ampak, da je hotel posebej ..... moje izvajanje zato, da bi se neki drugi konutaciji dala večja teža. Jaz sem samo želel, da bi se to poglavje obravnavalo širše, z zaščitno varovalko države kot take, ne pa njenega notranjega političnega demokratičnega sistema in nek totalitarizem, ki se mi ga hoče amputirati. Torej daleč od tega, da bi v tem smislu mislil. Če bi to mislil, ne bi šel niti na volitve. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Gospod Tomažič.

TOMAŽIČ: Jaz podpiram nekako stališče gospoda Starmana, ki se mi zdi to preveč ozko. Ta prvi stavek, če ostane tak kot je, vojska Republike Slovenije varuje nedotakljivost in celovitost ozemlja. Torej kot da je ozemlje samo po sebi vrednota. To ni in zato jaz predlagam, da bi morda prvi stavek dopolnili, da bi se glasil: 'Republika Slovenija ima vojsko za obrambo svoje suverenosti in neodvisnosti.' Ta beseda obramba mislim, da mora priti noter. Zdaj je ni in, če bodo tisti, ki predlagajo demilitarizacijo iskreni, jih bo ta beseda zadovoljila, kajti dokler bo pač potreba po obrambi, bo vojska. Ko ne bo več potrebe po obrambi, tudi vojske ne bo. Mislim, da bi ta formulacija tudi nadomestila ta predlog za demilitarizacijo. Skratka, da bi se povedalo, da je to za obrambo svoje suverenosti in neodvisnosti. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Zagar.

ZAGAR: Ker je to očitno problematična zadeva in bo zelo težko doseči kakršenkoli pameten konsenz predlagam, da poskušamo z imenom, z naslovom mogoče rešiti. Osebno se zavzemam za obrambni sistem ali pa za obrambne sile, kar bi bilo še boljše, ker v obrambne sile lahko vključimo oborožene in neoborožene sile, če je komu to ljubše, lahko obstajajo tudi neki neoboroženi odredi, ki jih lahko pošljemo proti napadalcu v prvi vrsti. Recimo gre pa za to, da imajo vse države obrambna ministrstva in tudi tiste države, ki izrazito napadajo, imajo obrambne sile in s temi obrambnimi silami napadajo. To pomeni, da vsi hočejo to svojo dejavnost skriti pod obrambo. Namreč obramba je zadeva, ki nihče ne more biti proti njej. Zato ..... tudi mi poskušamo na ta način. Namreč neka trgovina v tej stvari očitno ne bo mogoča. Nemogoče je zdaj v nekem usklajevanju reči, odstopimo ali ne odstopimo, ker zadeve so preveč široke in moramo to na nek drug način rešiti. Zato predlagam, da bi to poglavje o vojski bilo predvsem splošno, kratko in, da bi na ta način poskušali vse zaobjeti, da bi bili vsi približno zadovoljni, ker demilitarizacija kot taka groba rešitev vsekakor ne pride v poštev in tukaj neke trgovine ne bo in ne more biti in je nesmiselno na ta način nadaljevati. Hvala lepa.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala. Gospod Toplak.

Dr. LUDVIK TOPLAK: Menim, da gre za nekaj načelnih vprašanj. Ne bi želel ponavljati. Vemo pa, da teritorij, ljudstvo, oblast, organizirana oblast volja in priznanje tretjih subjektov so konstitutivni elementi vsake države. Mi se pogovarjamo o državi, mi delamo državo in bistveni konstitutivni element vsake države je organizirana in efektivna oblast. Je ni v teoriji in v praksi države v svetu, ki tega elementa ne bi imela, pa da je država. Navajajo se primeri npr. Bolgarija v dvajsetih letih je

10/3

h

KUV

imela program takoimenovane dimil

DR. LUDVIK TOPLAK: tako imenovane demilitarizacije, ki pa je vodil v izrazito policijsko diktaturo in je vodilo v izrazito anag.ijo. V dvajsetih letih kot šolski primer sem navajal. Da ne recimo, da država nima vojske se navaja tudi Kostarika. Vemo, da gre v takem primeru za izraziti primer, kjer neka tretja država mora prevzeti patronat nad konkretno Kostariko, ko je tukaj, ko se spomnimo ameriški profesor predaval, je rekel, lahko to vse napiše, vendar morate vedeti, da rabite enega velikega brata, ki vas bo varoval.

Na Društvo za mednarodno pravo smo v tej stvari veliko razpravljali. Moram reči, in je bilo tudi izpostavljeno na primer vprašanje Kuvajta, ki je svojo vojsko imel se pa ni bil pripravljen ..... in v krogih za mednarodno pravo, se je .. razprava moram reči v zaprtih krogih nekaj časa. Ali ima kdo pravico intervenirati tam kjer se le kdo ni bil pripravljen in voljan sam braniti. Zato je tudi intervencija za zaščito Kuvajta, trajala dalj časa, predno so mednarodno pravno razčistili, ali se sploh sme intervenirati za osvoboditev Kuvajta. Namreč, jaz vem, da smo kot pravi dr. Šešerko, pod določenimi trenutnimi pritiski. Vendar gre za načelno vprašanje, ki je v praksi v mednarodnem pravu in v teoriji čisto, zato Republika Slovenija lahko ima vojsko, tega ni. To pomeni isto je lahko država. Če država mora imeti obrambo. Kako se tej obrambi reče, drugo vprašanje ali se reče vojska ali se reče narodna obramba ali se reče oborožene sile, jaz osebno bi pre.... za naslov obramba države. Moram reči, obramba države, ker narodna obramba ni ista, to je bil prevod iz ameriške .... ampak to pomeni nekaj drugo, pravzaprav sinonim za

državo. Za zvezno državo. Zato bi jaz konkretno plediral za naslov tega poglavja, obramba države, brisal besedo lahko, ker ... element države, in ostalo ostane, lahko pa dodamo, da pa program demilitarizacije, bo določena z zakonom. Samo program, konstitutivni element pa po ustavi iti mora. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala. Peršak.

TONE PERŠAK: Hvala. Se opravičujem, ker se še enkrat oglašam. Jaz mislim, da ta formulacija mogoče s kakšno modifikacijo ki jo je ponudil gospod Tomažič da je bila ustrezna. Drugo kar bi želel reči, je to, čeprav jaz pač ne zagovarjam tega člena, v tej varianti, kot ga predlagajo v drugi varianti, to zdaj ni opredelitev zoper demilitarizacijo v prihodnosti, bi pa nekaj rekel. Mislim, da ta člen, tako kot je napisan v tej varianti seveda ne zdrži in da ne bi mogel biti zapisan v ustavo, zakaj moram reči iz preprostega razloga. Prvič, prvi stavek trdi nekaj kar v času, ko se zapiše ni res. To je prva stvar in enostavno ne odgovarja stanju, ki ga ustava, bom rekel zapisuje in opisuje. Drugi stavek oz. odstavek ...

TONE PERSAK (nad.): .. odstavek pa govori nekaj, kar je po mojem mnenju pravno (če smem to reči) nesprejemljivo. Kajti ta ustavni zakon bi lahko bil pisan samo v pogojnikih; ta ustavni zakon ne more konkretno določiti nobenega roka in tudi težko določi postopek. Ustavni zakon pa sedaj, ko se sprejme ob sprejemu Ustave, pa najbrž vse to mora vsebovati. Kajti ta postopek, ki naj bi ga ta ustavni zakon predpisal, je odvisen od cele vrste okoliščin, ki v času sprejemanja tega ustavnega zakona ne bodo nič bolj jasne kot so danes. Kdaj naj bi Slovenija dobila priznanje, kdaj naj bi Slovenija dobila garancije za zavarovanje svojih meja, kdaj naj bi sklenila pakte o nenapadanju z vsemi okoliškimi državami in tako naprej. Vse to je v pogojniku. Ta ustavni zakon praktično ne more, kot zakon, nobene stvari predpisati; je lahko čista želja, čisti program. To pa najbrž ne vzdrži. In še nekaj bi rekel: to se velikokrat utemeljuje, češ Slovenija se bo vključila v evropski varnostni sistem. Evropski varnostni sistem bo sestavljen iz določenih sil in vsak, ki bo hotel biti del tega sistema, bo moral v njem participirati - tako z ljudmi kot z materialom. In sklicevati se proti nadaljevanju demilitarizacije na evropski varnostni sistem po moje tudi ne vzdrži, enostavno ni konsistentno. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Matevž Krivic.

MATEVŽ KRIVIC: ... čisto primerjalno ustavnopravno opozoriti glede na to diskusijo, da tista trditev, da pravne države ne uporabljajo, ne predvidevajo v ustavi uporabe vojske za obrambo ustavne ureditve demokracije, itn. - to ni res. Avstrija, Nemčija, Švica in še marsikatera druga izrecno in dosti natančno urejajo, v katerih primerih in po katerih postopkih lahko civilna oblast uporabi vojsko za obvarovanje države tudi v primeru, če bi ji nevarnost od znotraj grozila na razne načine. To je po moje toliko pomembno vprašanje, da bi bilo dobro temeljito stvar preštudirati in ne na naglico sprejeti odločitve na podlagi pripomb iz javne razprave, ki so morda tudi (jaz jih žal nisem gledal) prestrokovne. To pa je izrazito pomembno vprašanje za državo, ali si v naprej, z ustavo prepove, onemogoči uporabo enega sredstva, ki ga bo lahko potrebovala, ne kot je bilo sedaj rečeno, za razčiščevanje političnih nesoglasij znotraj sebe, ampak za obrambo ustavne ureditve in demokracije, kot imajo npr. Nemci, Avstrijci, Švicarji ipd. In, kar se terminologije tiče, bi tudi dal podatek, da recimo sosednje države večinoma uporabljajo izraz "oborožene sile". Bi pa to poimenovanje morda lahko imelo tudi kakšno vsebinsko zvezo z razpravo o demilitarizaciji, ker je mogoče neka postopna demilitarizacija kot perspektiva, po mojem mnenju morda lažja z neko manj trdo definicijo oboroženih sil v ustavi, kot je to vojska, ena in edina oblika. Ne vem, hotel sem samo to še vprašati, ali ne bi bilo morda pametno vendarle tukaj pritegniti več ljudi, ki se na to res spoznajo, na ta vprašanja, tudi sekretariat za ljudsko obrambo in strokovnjake, ki to študirajo, da ne bi o tem vprašanju preveč laično odločali.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala lepa. Zabukovec.

ZABUKOVEC .....: Mislim, da smo sedaj prišli do trenutka, ko se kaže precej jasno, da nimamo izdelanega obrambnega koncepta Slovenije, ali pa, da člani ustavne komisije nismo seznanjeni s tem konceptom. Podobno pomanjkljivost sem jaz občutil pri obravnavi proračuna, pa tudi potem Zakona o obrambi in zaščiti. Vprašal sem ministra Janšo po tem konceptu oziroma kaj mi v zvezi s tem lahko pove. Odgovore je bil približno takle: da je težko v teh časih fiksirati nek obrambni koncept, ampak ga je treba pač prilagajati glede na časovne in politične dimenzije. Tudi iz današnje razprave, kakor tudi iz rešitve, ki nam jo je ponudila skupina, bi rekel, da verjetno vse te ugotovitve držijo. Zato bi jaz predlagal neko svojo rešitev, ki jo imam pripravljeno in katera mislim, da upošteva pravkar omenjene okoliščine. Torej mislim, da bi bilo primerneje, če bi se poglavje glasilo "Obramba Republike Slovenije", potem bi pa imeli en člen, ki bi imel dva odstavka. Prvi odstavek naj bi se glasil: Vrsto, obseg in organizacijo obrambe suverenosti in neodvisnosti Republike Slovenije ureja ustavni zakon.

Gospod .....: ureja ustavni zakon. S tem bi dosegli, da je dovolj velika kvalificirana večina, da pa lahko to dejavnost, da jo tako imenujem, prilagajamo vsakokratnim hitro se spreminjajočim političnim okoliščinam. In drugi odstavek izvajanje obrambe nadzoruje državni zbor.

FRANKO JURI: Jaz imam kratko repliko na izvajanje gospoda Krivica. Res je in nihče (smeh v dvorani) ni trdil, da v drugih ustavah seveda ni te dikcije, češ vojska oz. obrambne sile lahko branijo in ščitijo državno ureditev. Vendar to ne pomeni, da ostane takšna dikcija za tiste, ki razmišljamo demokratično in liberalno, sporna. Zagovarjanje poudarka o vojski kot instituciji, ki naj bi branila in ščitila ustavno ureditev, se hočeš ali nočeš navezuje - kot je poudaril gospod Starman - na sedanje razmere v Jugoslaviji kjer nekatere tuje vojske obvladujejo situacijo, torej na razmere, ki niso normalne in na tradicijo obrambe in zaščite, poudarjam zaščito, iz dosedanje jugoslovanske vojaške obrambne prakse. Kjer pomeni zaščita nekaj drugega kot to pojmujejo seveda v zahodnih državah, kjer je civilna zaščita celo poseben resor, ni pa del obrambnih zakonov in vojaških sistemov, kot je to pri nas v Sloveniji po novem. Torej še enkrat vztrajam pri tem, da bi v kolikor gremo v priznanje vloge vojske, poudarili čisto vlogo vojske kot institucije, ki brani ozemeljsko integriteto republike Slovenije in da se ji ne da možnosti vmešavanja v druge sfere. Še eno repliko na vse diskusije. Mi smo spet zašli v politično razpravo, danes smo tu kot tehnični organ, kot ustavna komisija dolžni sprejeti oz. spreminjati dikcije obeh variant. Jaz sem že na začetku rekel, da podpiram in naša stranka podpira obe varianti, s tem, da mi politično izrecno še naprej podpiramo seveda drugo varianto, torej demilitarizacijo Slovenije. Danes ne bomo s to

diskusijo rešili nobenih dilem. To je stvar razprave med političnimi oz. med strankami, med predstavniki poslanskih klubov, zato plediram prisotne, da zaključimo ta prvi del razprave, da formuliramo dikcije, ki naj bi bile ustrezne in gremo naprej. Hvala.

Gospod STARMAN: Torej kolega Stanko ..... pravi, da ustava je določena v nekem smislu za normalne razmere. Ustava se piše tudi za izredne razmere. Ustava mora žal predvidevat tudi vojno stanje. In vse določbe v zvezi z državno ureditvijo in pooblastili predsednika države in državnega zbora se nanašajo tudi na take razmere. Zato jaz mislim, da moramo podpreti to stališče, ki ga je strokovno obrazložil primerjalno gospod Krivic in ne smemo danes tudi, če bi se postavili na nivo tehničnega organa, kar mislim, da pa ustavna komisija ni, in da je nekako mnenje, da bi bila ustavna komisija tudi usklajevalec s političnimi strankami o končnih političnih izhodiščih. Tako je tudi stališče opozicije, kakor smo zadnje čase razbrali, zato predlagam, da pustimo v 119. členu še vedno odprta vrata za tisti del varovanja tudi državne ureditve. Zakaj? Čeprav je bilo pojasnjeno s stališča strokovne skupine, da je javna razprava nekako enoglasno bila za to, da se to črta iz teksta, mi nimamo podatkov o tem, kateri so bili pa tisti, kakšno je bilo število tistih, ki so podpirali tekst osnutka. Ker so se zbirali samo podatki pri kom. Ampak vsi tisti,

Ampak vsi tisti, ki pa smo se strinjali z osnutkom, ki to določa pa niso evidentirani. Zato je danes zelo sporno govoriti o tem, da je javna razprav enoglasno potrdila črtanje tega dela 319. člena. Zato predlagam dve stvari. Da bi to pustili še v dodelavo skupini, tudi ta del teksta 119 in da bi se danes definitivno opredelili do tega ali je variantni predlog sploh pravno tehnično in ustavno konstitutivno sprejemljiv kot programski tekst in ali sploh ima smisel to pusti v ustavo, če je nesporno, da se vsi zavzemamo za to, da bo enkrat ta dežela skupaj s celo Evropo demilitarizirana. Ampak ustava mora predvidevati t.i. silobranski sistem. Govorim o silobranu dežele. Torej o obrambi dežele v skrajni sili. To je moja poanta in razmišljanje o obrambi in zaščiti. Hvala lepa.

VITODRAG PUKL: Jaz bi v osnovi soglašal s tem kar je g.Juri povedal, namreč da gre malo preveč na široko te razprave, da bi se odločali o samih variantah. Menim, da bi bilo kot tretjo varianta ponuditi varianot, ki jo je ponudil Zabukovec. Menim, da ta varianta upošteva nekako nevtralne elemente in vse elemente za katere pravzaprav pričakujemo, da bi naj bile glede oboroženih sil oz. glede vojske vsebovane v ustavi. Sprejemljiva bi bila formulacija, vrsta in obseg obrambe suverenosti in neodvisnosti R Slovenije ureja ustavni zakon. Mislim, da tukaj je poudarek na obrambi, da je tu odprta možnost organizacije obrambnih sil povsem odprta in pa da se sklicuje na suverenost in neodvisnost sam pojem suverenosti verjetno lahko vsebuje tudi suverenost z napadom na ustavno ureditev, dočim je vsa vloga teh oboroženih sil omejena na obrambo. Mislim, da imajo tudi koncepti oz. da ima nemška ustava podobno določilo, da omejuje svojo vojsko na obrambo in sicer tudi sam izjemoma, da se uporablja izven njenih meja, drugo pa da bi izvajanje obrambe nadzoroval državni zbor, se mi zdi sprjemljivo bi pa verjetno prišlo majhno neskladje z funkcijami predsednika

države. Samo tu bi verjetno ločili nadzor in pa samo poveljstvo. No, skratka predlagam, da se ta zabukovčeva varinat vključi kot tretja varianta. Ostali dve bi ostali v tem obsegu kot so in Zabukovčeva kot tretja. Za usklajevanje seveda.

      TONE ANDERLIČ: Očitno je, da je delovna skupina kvalificirano in odgovorno pripravila rešitve, ki so se oblikovale v dolgih in obsežnih razpravah in tudi prav tako je očitno, da so ureditve po drugih državah zelo različne zato je izključno politična odločitev za katero varianto se bomo mi odločili in katera naši stvarnosti najbolj odgovarja. Jaz mislim, da bi bilo napačno, če bi mi začeli pred osnutkom današnjo diskusijo in da ne bi poskušali s tistega, kar se je dosedaj pokazalo ponuditi rešitve. Enostavnejše in preciznejše bi najbrž težko opredelili to zadevo po 119. členu v osnovi, razen, če se pogovarjmo o tem lahko, kot je to opredeljeno sedaj kakor tudi v varianti 119. členu. Vse tiste diskusije, ki izhajajo iz tega, da nekaj straši preko Kolpe in da je zato in da seveda so neke tuje vojske tudi pri nas prisotne in tako naprej moram reči, da sem razočaran, kajti za mene legalnost in legitimnost tudi v tej fazi, prehodni, v kateri smo, ne glede na to, če imamo mi že vse ali pa večino stvari sprejetih, ki določajo našo suverenost, mi z silo tako ali drugačno najbrž nobene stvari ne bomo mogli razrešiti. Zato je zagotovo ta ustava pisana v enem delu tudi programsko in na daljši rok, čeprav tudi za izredne razmere, v nobenem primeru pa mislim, da ne bi mogli zastopati tistih trditev, ki se pojavljajo tukaj, ki bi lahko ta t.i. represivni obrambni aparat v kakršnekoli primeru obrnili proti svojemu ljudstvu. To je seveda motorično dejstvo in mi imamo sedaj priliko, da se takim možnostim izognemo pri pisanju te ustave, ki pač upam, da bo trajne narave in za to tudi vse okraševanje definicij, kot so varovanje nedotakljivosti in

celovitosti ozemlja je tautologija in nekaj odveč, kajti če mi branimo nedotakljivost in celovisto potem seveda je jasno, da se branimo tudi t.i. tujih vojsk, ki sedaj grozijo, jaz smatram, da ta vojska tukaj ni tuja, ampak to je stvar druge diskusije. Ampak moramo neko postopno obdobje določiti tudi skozi ustavni zakon v katerem bo ona šla ven ampak smatram, da je sedaj prilika, da ravno neobremenjene definicije z raznimi, kako bi rekel, okrasnim leporečjem določimo kaj bo ta obramba Republike Slovenije. Vse je seveda sem najbrž sam in sem prepričan v to, da v tistem trenutku ko bomo imeli svojo ustavo, ko bomo definirali svoj pravni red dokončno, ko bomo na osnovi te volje, ki je bila izražena opredelili tudi seveda položaj oz. definirali obrambo, tako ali drugačno, prej pa sem že govoril za kakšno definicijo se zavzemam, takrat vsi ti strahovi in vse t.i. nevarnosti, ki krožijo in ki dejansko obstajajo in mislim, da primerjava z dogajanjem na Hrvaškem, da ni ustrezna v tej naši diskusiji, zato še enkrat pravim, opredelimo se za te čiste variante in politično diskusijo nadaljujemo tam, kjer to je. Ne podpiram pa tiste variante, ki jo je g. Zabukovec, čeprav vejamem, da je dobronamerna, ki jo je g. Zabukovec predlagal, kajti ta spet daje možnost raznoraznih interpretacij in izgrajevanja raznoraznih obrambnih sistemov, ki so potem pač predmet neke priprave v nekih krogih. Verjemem, da se bo poleg doktrine Marksove in nekaterih drugih v Sloveniji pojavila še ena nova, kajti mislim, da imamo toliko sposobnih strokovnjakov, da so nam sposobni kaj pripraviti. Zato takih stvari na zalogo ne bi nikomur dajal, da lahko nekaj mi z zakonom kasneje urejamo. Tukaj definirajmo, potem izvedba tega pa naj bo v ustavnem ali kakršnemkoli drugem zakonu. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Še g. Toplak se je prijavil - potem bom pa tudi jaz vprašal ali je potreba, da še vsak tretat

govori ali ni treba. Prosim g. Toplak.

DR. LUDVIK TOPLAK: Prvo replika. Ne vem o katerih strašilih in kdo je govoril o strašilih iz Reublike Hrvaške. Jaz tega tukaj danes nisem slišal.

TONE ANDERLIČ: Govoril je g. Starman, ko je govoril, da tuja vojska posega na Hrvaškem.

DR. LUDVIK TOPLAK: Dobro, drugo glede Zabukovčevega predloga 'obramba R Slovenije', jaz bi se s to varianto strinjal, če bomo dali pri vseh drugih poglavjih npr. uprava R Slovenije, sodstvo R Slovenije, vlada R Slovenije itn. Ne moremo pa mi stilistično pri enem od 20 ali 30 poglavij ali podpoglavij opredeliti obramba R Slovenije, ker vemo zakaj gre. Tretje, glede vsebine ustave, zlasti dialoga Juri in Starman. Mi v ustavo določamo pravila kako ustaviti agresorje oz. kako ustaviti uzorbatorja domačega ali tujega. Ta pravila v ustavi so, moram pa reči, res je da vse ustave nimajo vojske urejene v ustavi, ker tudi vse države nimajo ustave. Ustava ni konstitutivni element države

Dr. LUDVIK TOPLAK: evropskih prednikov..... mi pa vemo, da v svetu so bile države, pa so še države brez ustave, ni pa bilo in ni države brez vojske. Vatikan ima pač najeto švicarsko vojsko, ker ..... dobili element, biti mora na ljubo zadostitve ..... Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Gospod Bizjak se prvič javlja.

IVAN BIZJAK: Jaz bi poskušal na kratko tole povedati. Predvsem bi v zvezi s tisto diskusijo o varovanju ustavne ureditve hotel povedati, da smo v naši stranki po precej dolgi diskusiji na koncu rekli, da bi ta del ne pisali v ustavo. Se pravi, da ostaja noter varovanje nedotakljivosti in celovitosti ozemlja, ne pa ustavne ureditve. Lahko govorimo tudi o varovanju suverenosti in neodvisnosti. To je seveda mogoče celo širša formulacija, ki vključuje tudi varovanje ozemlja.

Drugo pa, kar zadeva predlog gospoda Zabukovca, na prvi pogled se mi je zdelo, da pač ničesar ne rešuje, ker samo odlagamo diskusijo, ki bi jo naj pripeljali v okviru sprejemanja ustave do konca, jo odlagamo na kasnejši čas. Vendar pa, če upoštevamo, da je ravno pri vprašanju vojske oz. demilitarizacije, da gre pravzaprav za neka programska določila v sedanjem tekstu, je morda od vsega, kar prelagamo na ustavni zakon, najbolj smiselno, da na tem mestu naredimo to in da s tem pač se izognemo vsem tem programskim tezam tako, da že zdaj rečemo, da je Slovenija demilitarizirana država, kar ni čisto, kot tudi, da že kar rečemo, da ima tako in drugačno vojsko, pa spet recimo zapiramo vrata možnim preobrazbam na tem področju, ki še ni dokončno urejeno in glede katerega imamo trenutno še precej stvari odprtih. Tako, da po natančnem premisleku bi rekel, da podpiram, da bi se ta varianta ponudila kot, recimo temu tretja možnost, ker čeprav se moramo zavedati, da s tem res nismo nič dokončno rešili, da

puščamo stvari odprte, ampak če smo na toliko drugih področjih to naredili, tam kjer bi se dalo z malo napora stvari precizirati že v tej fazi, mislim, da ne bi bil poseben greh, če to naredimo na tem mestu, kjer pa je precizacija v tem trenutku relativno težavna. Hvala lepa.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Lahko, ne smem besede vzeti, zdaj bo vsak zase ocenjeval, kolikokrat se naj še javi.

.....: Samo to, kako naj vojska ne varuje državne in ustavne ureditve, ko je pa predsednik dolžan pri prisegi spoštovati ustavo itd. ne oziraje se ali je to vpisano v ustavi ali ne. Samo to sem hotel reči. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Ali lahko jaz poskušam iz te dosedanje razprave nekaj ugotoviti? Prvo, nihče ni imel pomislekov na to, ker vemo, da gre za različne poglede političnih strank do tega vprašanja, da ostajajo v dosedanji razpravi različne variante. Pri samem koncipiranju teh variant je dober del, ne bom rekel večina, ker nisem tako natančno štel, ampak kljub temu dober del razpravljalcev sodil, da so variante tako kot so pripravljene, možne za nadaljno razpravo, nekaj je bilo konkretnih mnenj o že pripravljenih variantah in nekaj mnenj o eventuelno novih variantah, o katerih je, po moje, pač ta Zabukovčeva, bi rekel, bila najbolj opažena, čeprav so bile tudi druge. Jaz postavljam naslednje vprašanje, ali sodimo, da gre za toliko strokovno materijo tudi pri vseh teh variantah, da bi poprosili še skupino za oceno tega, kar je bilo danes vse govora, ali mislimo, da bi bilo smotrno že zdaj. Jaz pa vem, da če se bomo za to odločili, da je potem pač to z glasovanjem oblikovati še

Predsedujoči MIRAN POTRČ (nad.): .. oblikovati še kakšno dodatno varianto in jo potem pač strankam ponuditi v nadaljnjo proceduro. Okoli teh dveh stvari se mi zdi, da se je najbolj smotrno opredeljevati, ker se mi ne zdi pametno, da bi, čeprav imam nekaj, ne bom rekel vsako, idejo, ki je bila zapisana, sedaj dajal posebej na glasovanje. Torej osnovna dilema: ali že danes, če bomo to storili, potem bo to pomenilo glasovanje, neko novo varianto vključevati, ali le priporočati, da ob teh idejah, ki so bile, se stvari v skupini še enkrat ocenijo in vidijo, ali bi tudi ona kakšno novo varianto predložila. To je ta osnovna dilema. Mogoče Lojze Ude najprej ti, kaj misliš glede skupine, ali bi bili navdušeni ali ne za to.

LOJZE UDE: Ja, pravzaprav bi bilo prav, da tisti, ki predlaga variante, jih tudi formulira, nove variante. Tako, da po mojem mnenju skupina niti potrebna ne bi bila in bi se dalo že danes oblikovati novo varianto; ali z glasovanjem ali ne, to pa pač zavisi od načina dela ustavne komisije. In ponuditi potem strankam še to varianto, ki pravzaprav govori predvsem o obrambi države. Sedaj, ali ravno v isti dikciji, kot jo je predlagal Zabukovec, ker se ta dikcija deloma pokriva z dikcijo, ki jo je recimo gospod Tomažič predlagal, samo da je on še uporabljal pojem "vojska" - nekaj podobnega. So pa tudi drugi govorili. Se pravi: to je varianta, ki govori predvsem o obrambi države in potem o oboroženih silah.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Ja, prosim.

.....: Kot vodja skupine soglašam z vašim mnenjem. Menim, da ne bi bilo potrebno, da bi se skupina glede tega sestala. Gre za tretjo varianto, ki ima precej privržencev

tukaj. Formulacija, če ni ustrezna, kot jo je Zabukovec dal, ampak mislim kot osnova za varianto bi bila. Tako, da bi se le danes odločili za vključitev te tretje variante. S tem še ni nič rečeno, ampak ta varianto bo prišla v ta ustrezní postopek, ki ga bomo tako tudi tukaj opravili.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Najprej Zabukovec, da pojasnil.

ZABUKOVEC .....: Ja, v tej varianti, ki sem jo ponudil, lahko besedi "suverenosti in neodvisnosti" izpustimo in piše potem "obrambo Republike Slovenije". In v poglavju tudi lahko izpustimo "Republiko Slovenijo", da se poglavje izenači z drugimi poglavji. Samo to sem hotel še dodati.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Peršak.

TONE PERŠAK: Če se bomo odločili o tej varianti, imam jaz en pomislek, ki ga preje nisem hotel povedati, ker se že itak veliko oglašamo, ampak sedaj bi ga vendarle povedal. Mislim, da formulacija ni čisto čista. Namreč zakaj: obramba je dejavnost in to ni nekaj materialnega, govori pa o vrsti in obsegu in organizaciji. Jaz si težko predstavljam, zdi se mi, da je formulacija dvoumna. Jaz sem namreč proti, da se vključi, ampak bi bilo dobro, če bi bilo jasnejše formulirano. Ne vem, ali je sedaj možno kar apriori narediti tukaj to personifikacijo, da je obramba tukaj mišljena kot sistem ali sestav ..... Drugače ta beseda pomeni določeno dejavnost.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Magajna.

ANDREJ MAGAJNA: Iz te diskusije se vidi, da se je jasno pokazala potreba po neki novi varianti. Jaz sem naštel šest razpravljalcev, ki so se v bistvu ogreli za ta koncept Slovenija ima lastno obrambo. Pa še nekaj me k temu napeljuje. Jaz se bojim, da mi ne bomo mogli preseči teh dveh osnovnih formulacij, ko smo

imeli : Slovenija ima vojsko, Slovenija je demilitarizirana. Enostavno se mi zdi, da prvič ne bo možno tukaj doseči nek splošni konsenz niti za eno niti za drugo varianto, in drugič se tudi bojim, da nek kompromis ni možen.

Gospod .....: ne bomo sprejeli te formulacije, neko kompromisno, s tem, da imamo vojsko v doglednem času pa se demilitariziramo. Ker zagovorniki demilitarizacije hočejo imeti to sedaj. V tem je njihova v bistvu poanta tega predloga, preden se sploh demilitarizira. Zato se bojim, da v teh dveh opcijah ne bomo našli srednje poti, niti ne bomo našli za eno ali za drugo splošnega konsenza. In to nas še bolj napeljuje na to, da iščemo eno novo varianto, ki se mi zdi najbolj posrečeno formulirana kot jo je gospod Zabukovec in ne izključuje možnosti tudi demilitarizacije. Če mi govorimo o obrambnem sistemu to ne izključuje in to moramo pustiti odprto, in bi jo s to osnovno formulacijo nekako blokirali. To je še dodaten argument in se mi zdi, da bi v tej delovni skupini, da prouči to formulacijo kot je gospod Zabukovec predlagal in se mi zdi, da res moramo iskat neko tretjo rešitev.

Gospod MIRAN POTRČ: Da se ne bi sedaj opredeljevali z DA ali NE, vas samo preiskusim, ali smo v načelu zato, da se tretja varianta vpelje, ker drugače bo se bo vsak še osebno izjasnil? Prosim Tone Anderlič.

TONE ANDERLIČ: Mislím, da je tisti del predloga dober, kjer govori o tem, da naj bi se delovna skupina sestala pa to videla, prediskutirala, ker konec koncev mogoče bo pa le našla varianto o tem. Ker, če bomo sedaj glasovali je vprašanje kakšen bo rezultat. Pa tudi od zadnjič je ostala neka odprta dilema ali predsednik republike je vrhovni komandant ali ne in lahko še o tem prediskutiramo.

Gospod MIRAN POTRČ: Torej jaz sem mislil sledeče, da bi neko načelno opredelitev in delovno varianto eventualno, če bi se večina tako odločila, sprejeli. Če ne, seveda ne. In da bi v vsakem primeru kar zadeva pravno tehnično ureditev tega besedila, skupino poprosili, da pogleda, ker bo najbrž po vsem kar bo danes govora, mogoče ostalo še kakšno vprašanje, ki ga bo morala proučiti in pogledati in da bi na ta način rešili to razpravo. V tem smislu sem mislil dati sugestijo, če bi se seveda odločili, da eventualno v varianto gremo, če pa ne, potem pa seveda na tej točki taka obveza skupine ne obstoja in to sem mislil predhodno preizkusit z glasovanjem, da ne bi vsak posebej se ustno izjasnjeval, če vi s tem soglašate.

Gospod dr. LUDVIK TOPLAK: Jaz bi le predlagal, da se k tej točki vendarle naroči tudi ena strokovna ekspertiza recimo društva za mednarodno pravo.

Gospod MIRAN POTRČ: Ker ideje so bile o tem, pa seveda tudi, da je treba obrambne strokovnjake in obramboslovce priključiti. Jaz dajem takoj na glasovanje, samo to pač pomeni, da bo nekdo kasneje prišel, ki nam bo povedal, da je ideja dobra in pa da se bo začel nekdo pogovarjat, pa študija in kaj pomeni in koliko časa, pa ne kdo jo bo plačal, to je najmanjši problem, ker smo že država, pa če druge stvari financiramo bomo pa še to. Ampak kaj se bo na koncu iz tega pokazalo.

Gospod .....: Gospod predsednik jaz bi prosil, da bi res se z glasovanjem odločili, če bi to tretjo varianto kot osnovno misel vključili, s tem, da bi - mi se tako moramo še enkrat sestati za celoten tekst, da bo nekako še enkrat proučen in preformuliran.

O tem, če je pa potrebno kakšno mnenje teh strokovnih asociacij, bi pa potem na naši podskupini odločili.

Gospod ..... Odlična ideja gospod podpredsednik.

Miran Potrč: Odlična ideja gospod podpredsednik. Sprašujem, kdo od prisotnih, s tem da bom gospoda Zabukovca štel zraven, ker ga ta trenutek ni. Mislim, da mi ne bo zameril, ker je dal predlog. Kdo je za to, da se uvede tretja varianta smiselno v besedilu, ki ga je predlagal Zabukovec z njegovo pravico, da ga skupina redakcijsko prilagodi ostalemu ustavnemu tekstu. Kdor je za to, naj dvigne roko! 8, pa Zabukovec 9. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? 4. Prosim, da na ta način tudi v skupini pogledate to besedilo. Jaz ga ne bi sedaj čisto nič popravljaj, ker se bomo drugače zopet zapletli. Naj bo ta trenutek takšno, kot je v magnetogramu! kot ga je dal Zabukovec, s prošnjo skupini, da ga pogleda in prilagodi ostalemu besedilu. Gospod Toplak.

Ludvik Toplak: Smem dodati, da sem glasoval za vsebinski predlog gospoda Zabukovca, ker je tudi v celoti enak mojemu, ni pa za naslov. Hvala.

.....: to predlagam da rešite na ustavni komisiji. Naj bo čista varianta za vojsko, čista varianta za demilitarizacijo in ta tretja varianta obramba. To predlagam, da se v prvi varianti ta "lahko" črta.

Ivan Bizjak: Jaz bi bil za to, da bi bil ta "lahko" notri. Kakor je tisto, da je Slovenija demilitarizirana na nek način programsko, tako je ta "lahko", čeprav ni čisto pravno tehnično, ampak je notri ravno zato, da dopušča to možnost, da te vojske ni v nekem doglednem času. Ta lahko ravno ta del blaži oziroma je pač bilo precej pripomb v to smer. Nekateri so predlagali, da bi bil s to besedo "lahko", lahko dosežen kompromis. Zaradi tega bi bil zato, da je v varianti notri.

Tone Peršak: Mislim, da ni dobro, da je "lahko" notri.

Ta člen naj ponudi eno varianto, drug člen ponuja drugo varianto, tretja varianta bo ponudila vmesno pot. Jaz berem tekst: Slovenija lahko ima vojsko, na podoben način, kot bi v ustavi pisalo, Slovenija lahko sprejema zakone. Ali jo ima ali pa nima. Tiste vmesne variante, pa programske določbe se ponujajo pa naprej. Jaz sem zato, čeprav je to traša, da naj bo tu, naj bo čisto, ali ima ali nima.

Miran Potrč: Jaz bom povedal svoje mnenje. Če bi šli na čiste variante, potem se strinjam, ni prva in ni druga čista. Tudi druga ni čista. Čista druga varianta je Slovenija nima vojske. In potem ne piše nič več zraven. Zavzemajo za čisto eno varianto v tem prvem delu je vis-a-vis druge, ki priznava neko realnost tega časa, pa kljub temu se opredeljuje za demilitarizacijo, je do različnih variant neenak pristop. Jaz bi bil proti temu, to govorim osebno, ne zaključujem, da poskušamo sedaj trud, ki je bil v skupini narejen na ta način zmanjšati, da bomo z glasovanjem pri eni ali drugi varianti to spremenili. Ker potem se bodo postavile tudi druge variante in bomo rekli, tudi v drugi varianti mora biti nek tekst, ki ni kompromisen. Ker sedaj se jaz strinjam in en drug in prvi in drug, je nek poskus nekega kompromisnega teksta, ki ustavno pravno ima gotovo veliko vprašanj, eden in drug. S tem, da je ta kompromis enkrat bližje vojski, enkrat bližje demilitarizaciji. Obadva pa izhajata iz nekega trenutnega stanja, v katerem se nahajamo.

Če bo kdo zahteval, da moramo o tem glasovati, o prvi ali drugi varianti, bom jaz na glasovanje dal. Ta trenutek bi osebno priporočil, da to sedaj z glasovanjem ne delamo. Nimam pa nič proti, da se opozori, da ustavnopravno niti en niti drugi tekst, tako kot je uvodoma dr.Ude rekel, seveda ni briljanten in

čist. A kdo zahteva, da se posebej glasuje o tem vprašanju. Prosim, gospod Žagar.

Zvone Žagar: Jaz sicer ne zahtevam, to je stvar presoje, vendar gre za pogojnike. Ti pogojniki res ne sodijo v tekst. Če smo resni, tu ne gre za politično opredeljevanje ampak me to moti. Pogojniki take sote, to je nevzdržno, predsednik naj bi bil komandant oboroženih sil itd., ali karkoli drugega. Zato bi prosil, da se podredimo v tej točki ustavnim pravnikom ali drugim strokovnjakom, ne pa da razpravljamo laično o tem.

Miran Potrč: Torej, to je res eno od pomembnih vprašanj. Drugače pa gospod Žagar, mislim, da bova našla še kakšno mesto, na katerem je v ustavi kakšen "lahko" napisan. S tem nočem reči, da so pomembnosti teh mest enaka, ampak to ni edini primer.

Matevž Krivic: Ob taki debati se človeku kakšna ideja rodi. Varianta, ki bi morda ne bila programska, ki bi pa vendarle neko rahlo misel vsebovala in ki bi se lahko glasila: dokler ni mogoče varnosti Slovenije ali kaj podobnega, zagotoviti na nek način, ima Slovenija vojsko.

Miran Potrč: Hvala za trud. A gremo na to glasovnanje? Ne. Pustimo variante takšne kot so bile. Hvala. Imamo še eno vprašanje, ki je v poročilu, v zvezi z obrambo. To je na strani 4 tega poročila, ki pravi, da skupina tudi meni, da bi bilo smiselno dopolniti 119. člen še z določbo, da vojaške osebe ne morejo biti člani državnih organov oziroma ne morejo biti člani vodstev političnih strank. Odpiram razpravo o tem vprašanju. Ima kdo pomisleke? Ne. Soglašamo, da se 119. člen dopolni s tem. Hvala.

Prehajamo na sodstvo.

Lojze Ude: Tu je bilo precej pripomb strokovne narave, da je treba omogočiti posebna sodišča. To bi lahko napravili na dva načina, tako da bi napisali tu v drugem stavku, ki je sedaj malo skrajšan, izvršujejo jo splošna, posebna in upravna sodišča. Mi smo uporabili drug sistem in enostavno črtali splošna in upravna sodišča. Tako da je ostalo samo izvršujejo jo sodišča. Potem bo pa že zakon določil ali so splošna, posebna.

Kar se sodne kontrole upravnih odločb, je pa itak v, to je pri drugi skupini, za ustavnost in zakonitost 148. člen, ki posebej pove, da sodno kontrolo upravnih odločb opravljajo upravna sodišča. In na ta način posredno .... že pove, da so to posebna sodišča. Mislim, da smo s tem zadovoljili vsem pripombam in če res ni nujne potrebe, strokovno smo se ujeli, da preveč dolgo o tem ne diskutiramo. Ta formulacija odpira možnosti za organizacijo, za organiziranje tudi posebnih gospodarskih sodišč, posebnih sodišč za delovne spore, kot jih imajo v Nemčiji, Avstriji. To je odvisno od zakona.

.....: pač potem odvisne od zakona.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala. Predlagam, da le po posameznih članih razpravljamo. Prosim, Peršak.

TONE PERŠAK: Mislím, da drugi stavek tako kot je napisan, ni napisan zelo tuj slovenskemujeziku. Predlagam, da se glasi: ali "Izrednih sodišč ni dovoljeno ustanavljati", ali pa: "V Republiki Sloveniji ni dovoljeno ustanavljati izrednih sodišč", potem pa naprej, kot je; ker to, kot je, je čisto neslovensko.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Matevž Krivic.

MATEVŽ KRIVIC: Morda tudi delno podobno, stilistično jezikovno vprašanje, ki pa ima lahko tudi kakšno vsebinsko poanto. Namreč, jaz nisem sodeloval sedaj pri tej podskupini, ampak moram reči, da me zelo motíta (in morda tudi še koga drugega) ta prva dva kratka stavka - ne zato, ker sta kratka - "sodno oblast izvajajo sodniki, izvršujejo jo pa sodišča. Razumi, če to moreš, jaz ne. To ne treba popraviti. Kako, ne vem. Jaz bi se nagibal k temu, da se oblast, ker gre za tretjo vejo oblasti, sodno, in mi imamo le koncepcijo, da posamezno vejo oblasti izvršujejo določeni organi - zakonodajno parlament, upravno vlada in ministrstva itd., in po tej logiki bi bilo najbližje, da bi rekli, da sodno oblast ne vem, ali je slovensko lepše, izvajajo ali izvršujejo, ali imajo, ali kakorkoli pač, sodišča. Ker "sodniki" to se mi zdi bolj anglosaška koncepcija posameznih sodnikov, ki pa pri nas dejansko nima podlage. Torej bi predlagal, da se o tem razmisli.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Dr. Ude.

Dr. LOJZE UDE: Naj pojasnim, kako je do tega prišlo. Ravno zaradi te diskusije, ravno zaradi želje kombinirati ta kontinentalnisistem po delitvi oblasti na posamezne organe, obenem pa uvesti že funkcijo sodnika. Ker na področju sodstva ima sodnik vendarle drugačno vlogo, kot jo ima na področju uprave npr.

upravni delavec. On je tisti, ki dejansko opravlja, izvaja - sodna oblast. Potem pa je bilo seveda treba najti različne izraze pri kombinaciji teh obeh sistemov. Ne trdim, da je to, kar je sedaj zapisano, najprimernejše, ampak ta želja - to ni samo jezikovno vprašanje, to je vsebinsko vprašanje. Zavedno se je že pri pisanju osnutka želelo poudariti to posebno funkcijo sodnika pri izvrševanju sodne funkcije.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Najprej Darja Lavtižar, potem Peršak.

DARJA LAVTIŽAR: Jaz bi rada ravno ...

DANIJELE STARMAN: Imam repliko na to. Vprašanje je, če bo v .... referenda res tak princip zbornosti, ki danes najbolj optimalen. V praksi se ugotavlja, da ta princip je anarhanističen in da ni usklajen s sodninskimi potrebami in da bo večja naslonitev na sodnika posameznika, in morda celo na poroto.

Dokazanskih zadevah, zato bom imel tudi pripombo na 124. člen, ki v bistvu konstituira obstoječe stanje. In ne nakazuje možnosti večjega poudarka na posameznim ..... Mi imamo danes spremembo zakonov o pravnem postopku možnost, da se stranki izjavljajo, to je zdaj pol leta od tega, da izločijo od porote in se v praksi ugotavlja, da večina primerov je da porote izključuje zaradi ekspeditivnosti strokovnosti in tako a nprej, da sodnik posameznik odloča tudi o zadevah, ki so bistveno večje po premoženjski teži in drugih kriterijih za zmožno sojenje kot pa sicer. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala. Tomažič.

ANTON TOMAŽIČ: Tudi jaz se zavzemam za to, da bi pisalo sodno oblast izvajajo sodišča. Kolega Peršak pravi, da sta besedi izvajajo in izvršujejo sinonima, moram reči, da na področju pravosodja nista čisto, kar izvršba je ponavadi tisti tretji del. In zato se mi ta izraz nekako ne zdi tako primeren, boljše izvajajo, po moje, ker imamo zakon o izvršilnem postopku in izvršba kazenskih sankcij, v ožjem smislu. Je pa širša in jaz sem za izvajajo. Hvala

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala. Jerovšek Tone.

TONE JEROVŠEK: Tukaj je že kolega Ude povedal, upoštevati, glejte zakaj gre pri zadevi. To se strinjam kar kolega

Tomažič in Peršak pravita, da morda izvajanju in izvršujejo isti, potem je treba ustrezno .... gre za naslednje. Tukaj gre za to, da sodišča upravljajo neodvisno sodno oblast izvaja pa to oblast sodniki. Če je zdaj ta dikcija ni dobra potem se ne napiše, da upravljajo sodno oblast sodišča izvajajo pa sodniki, da bo ta diskrtincija kajti sodstva ni na sodišču ampak na posameznem sodniku. In upravlja to iz oblast.

Če bi pa mi to črtali, v tem primeru bi ta zamisel, mislim zgubili. In to ne bi bilo v redu. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala. Krivic.

MATEVŽ KRIVIC: Jaz bi samo toliko, po mojem tukaj .... pogledajte, 123. člen že itak ki ga nihče ne osporava naj ga ima naslov neodvisnost sodnikov, sodniki so pri .... funkcije neodvisni in tako naprej. In če bi se v 1. členu tega poglavja reklo, da sodno oblast pa sodišča izvajajo ali izvršujejo ali imajo ali upravljajo to nikakor ne izključuje individualnega sojenja, da sodišče v določeni zadevi kjer je z zakonom tako določeno, pa magar če je tukaj v večini zadev, pač predstavlja posamezen sodnik, kot je že zdaj to možno. V imenu sodišča, kot sodišče nastopa posamezni sodnik. Tako da če to ni dovolj jasno v 124. členu, ali katerega je že prej poslanec Starman naj se pač to popravi. Tako da bo to omogočeno. Ampak gotovo ne gre skupaj tudi za laike za državljane, ki bodo to ustavo brali, tega nihče ne bo razumel. In kot jaz pravnik, tega ne razumem, da oblast izvajajo sodniki, izvršujejo pa sodniki.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: No, če smem, predno dam Starmanu besedo, nekaj reči. MI smo podskupine oblikovali v

pričakovanju, da bodo vsaj najbolj temeljna bi rekel pravno teoretična in strokovna vprašanja, poskušali v teh skupinah razčistiti in da ne bomo mi v ustavni komisiji, tisti, ki bomo, bom rekel, poskušali ali vezani posebej delati. To nič ne pomeni, da nimajo člani ustavne komisije pravico teh vprašanj postavljati. Ampak prosil bi, če je možno oceniti ali gre tu za konceptualno vprašanje ali gre za konceptualno potem je gotovo ustavna komisija, tista, ki je dolžna diskutirati in eventuelno enoten ali različen pogled na koncept povedati. Če gre za to, kaj je pravno tehnično ustrežnejše, to pa mislim, da ta moment le na teh skupinah mogoče še večjo odgovornost, tako da se tudi mi na hitro odločali. Gospod Starman.

DANIJEL STARMAN: Torej jaz bi imel samo eno sugestijo, da morda bi združili oba ta principa, ki sta gotovo pomembna tako, da bi združili 121. in 123. člen v enotnega. Tako, da bi bil 123. člen drugi odstavek 121. člena bi s tem poudaril, sodno oblast in poudarili bi tudi neodvisnost in samostojnost, nevezanost sodnika.

In bi s tem tudi tekst skrajšali ker so ti člani dejansko prekratki. Tudi za ustavno materio, če imaš dva stavka s tremi besedami je resnično prekratek člen. Toliko za redakcijo morda.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Hvala.

TONE PERSAK: da ne bo zgledalo, da silim nekam kjer se res ne spoznam. Jaz si predstavljam, da nosilci oblasti, nek organ, znotraj teh organov delujejo pač funkcionarji. Dostikrat pride do izenačitve, lahko je v določenem primeru en funkcionar poseben organ. Ampak, prosim, ja v principu je organ nosilec oblasti, po mojem ne posameznik. RAZEN v primeru predsednika države.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Ki pa je hkrati tudi organ.

TONE PERSAK: In zato se meni zdelo logično, da bi iz tega teksta nasledili naslednje. To ni zdaj formulacija, da nosilci sodne oblasti so sodišča, izvajalci pa so pa lahko sodniki ali tisti. Ampak to bi jaz pričakoval, da bo po neki logiki, govorim, se pa popolnoma strinjam z opozorilom, da se ne vtikamo v strokovno ali pravno tehnično vprašanja.

Ampak ta logika zdaj iz te formulacije ne sledi. Tukaj se po tej formulaciji, ko jo berem kot laik, je nekako postavljen ekvivalent. Kot jo berem v 121. členu. V bistvu je samo, ker odmislim to kar je rekel Tomažič, izvršba, tisto kar si tudi jaz predstavljam, pridejo policaji po tebe in te odpeljejo, ali pa pridejo ti zapleniti premoženje. To je druga kategorija, ampak drugače tako kot se je zdaj to napisano je to popolnoma ekvivalentno.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Franci Grad, potem pa Starman.

FRANCI GRAD: Ko govorim to razpravo, se mi dozdeva čedalje bolj da gre pravzaprav za problem, ki bi se ga lahko izognili, lahko se bi mu izognili, namreč v tem smislu, kolega Breznik me je opozoril na to, da smo mi pri tej veji oblasti pravno

tehnična, čisto drugače jaz sem bil član te skupine, kot smo pri drugih in po nepotrebnem določamo, kdo izvaja to ...oblasti. Pri zakonodajni oblasti, pri izvršilni oblasti nismo nič povedali o tem, ampak smo enostavno začeli s to oblastjo, nismo povedali, mi smo enostavno začeli s to oblastjo. Nismo povedali njeno sestavo, njene pristojnosti in mislim, da bi bilo treba tudi pri tej veji oblasti isto narediti. Morda je še smisel ko smo pravili, da imamo dvoje vrst sodišč splošni in upravni in tako naprej. Zdaj ko govorimo samo o sodiščih, je najbrž to čisto nepotrebno govoriti, da sodno oblast izvršujejo sodišča. Enostavno se izognemo temu, in kar povejmo. Sodišča so taka, sodišča ureja zakon, ne ..... teh sodiščih in tako naprej. Izognemo se enostavno temu. Mislim, da bi bila najbolj modra rešitev.

DANIJEL STARMAN: Morda je že poseganje v strokovne zadeve samo jaz se z gospodom Peršakom ne strinjam, da bi dejansko v sodni oblasti bil nosilec organ. Nobenega akta sodnega ni, da bi ga nek organ podpisal in vsakega podpiše individualni sodnik.

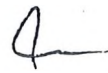
Sodni organ je samo streha oz. je samo državni kriterij, da da moč temu njegovi odločitvi, zato je tukaj za razliko od drugih vej oblasti specifika. Zato osebno mislim, da mora biti poudarek po ustavi na individumu, na posameznemu nosilcu. In zato v bistvu odpiram to kar je gospod Grad dejal, da je to pravzaprav teoretično spoznanje, da to ni potreba ostalih posebej apostrofirati, vendar moramo apostrofirati neodvisnosti, nevezanost sodnika. TO pa je ustavna kategorija.

.....: Če bi lahko par besed povedal. Sodno oblast izvajajo sodniki, meni se ta pasus le zdi pomemben že z

oziroma na status ostalih sodiščih in sodnikov. Tu imamo upravna sodišča, to je sodniki za prekrške, se pravi te imajo tudi sodno oblast po mednarodnih konvencijah celo bi moralo sodišče, se pravi ne glede na kako je bi lahko pravično bilo izrekat zaporne kazni.

Pri nas imamo sodnike za prekrške in status še dejansko ni nekako čist, in če bi v ustavi imeli pasus sodno oblast izvajajo sodniki, vemo. Sodni del oblasti tudi v upravnem sodstvu izvajajo sodniki. Tu so vezani kot sodniki na vse attribute sodnika, se pravi voditev glede odpolica, glede vseh atributov neodvisnosti, in pa sodno oblast se natančno izvaja. Samo to.

.....: Vprašanje postavljam vsem. Kako je sedaj nekateri, ste bili za to, da se enostavno pove, da sodišče v Republiki Sloveniji recimo to je bil Peršakov predlog, da sodna oblast izvršujejo sodišča. To nekateri predlagate. Da se pravi, da nimamo v isti sapi, da ne govorimo o izvajanju sodne oblasti s strani sodnikov in izvrševanju s strani sodišč. Kar je na nek način v bistvu ker se uporabljajo sinonima nek dualizem pri tem. Potem imamo predlog kolege Grada, da naj bi se sploh ne govorile o tem kdo izvršuje sodno oblast kar tako, ni opredeljeno v drugih vrstah oblasti. Potem pa imamo tekst. Zdaj se moramo seveda odločiti, kako naprej. Zgleda da tisto ni sporno, tista splošna upravna sodišča, da je to sporno, kar se sedaj rekel. In zdaj bi se bilo treba odločiti. Za mene je seveda vprašanje ali govorimo o sodnikih posebej kot izvrševalci oblasti, neke vrste oblasti sodne v tem primeru, precej konceptualno vprašanje, ki bi lahko vplivalo tudi na oblikovanje zakona in položaj sodnikov, čeprav moram reči, da tam kjer jo dejansko izvršujejo sodniki so tudi neposredne

volitve velikokrat. Mi jih pa ne predvidevamo. Ampak predvidevamo
potem naprej v 127. členu, volitve s strani državne zbornice, se
pravi, da vendarle ostajamo bolj pri kontinentalnem konceptu ....

.....: konceptu. Prosim odločiti se je treba. Moram reči, da bo moj kolega Zupančič zelo razburjen, če bomo vrgli ven ta stavek sodna oblast izvajajo sodniki, ker on želi recimo. On je izmed tistih, ki se zavzema pa ne mislite, da je ironično govorim, imam dovolj tudi argumentov, ki se zavzema za to, da ima sodnik tisto centralno mesto, da je predsednik sodišča samo nekakšen upravni voditelj če ne opravi, kadar opravi funkcija pa spet sodnik ne predsednik sodišča.

In zato je ta želja poudariti da to funkcijo izvajajo sodniki. Da je to drugače, kot je to pri organih. Pri upravnih, tudi pri kakšnem svetu ali vladi. Tam vlada odloča, tu pa odloča sodnik.

STONE JEROVSEK: Ne bi črtali samo prvega odstavka 121. člena, kvečjemu drugega, kajti drugi je itak to kar je kolega Peršak pripoveduje in ga ves čas gledam v drugem činu že napisan. Tam smo tri alinee oblasti navedeli v Republiki Sloveniji pa ima oblast ljudstvo, izvajajo pa je naštetu in sodni organi. Na koncu to je že, ampak tu je samo izpeljava, drugače pa mislim, da mora biti poudarek na oblast izvajajo sodniki, drugi odstavek se lahko spusti in se naslednji, tretji napiše, kot posebni odstavek, ni dovoljeno ustanavljati .. sodiščih. To je bistvo prvega stavka.

BREZNIK: Ja, v bistvu sem hotel to poudariti, da pravzparav nosilec sodne oblasti so sodniki. In posledice sodne oblasti in to mora biti v ustavi izrecno napisano, ne da jo izvajao ampak da jim pripada. Kajti vse ustavne kavele, ki so od 123. vključno s 123. členom, so v bistvu namenjene zavarovanju sodnika kot oz. trditvi njegovega položaja kot nosilca sodne

oblasti in seveda njegovih neodvisnosti, do pri izvajanju sodne oblasti v relaciji do ostalih dveh oblasti.

Zato se pridružujem predlogom, ki bi torej iz katerih izhaja, da naj bi bilo opredeljeno, da je sodnik nosilec oblasti, da mu pripada sodniku oblast. To oblast seveda izvršujejo oz. izvajajo, če uporabim ta sporni izraz v organih, ki se imenujejo sodišča in seveda strukturo teh organov, pa ustava tudi lahko vsake generalno opredeljuje. Hvala.

.....: Če bi jaz zdaj končal. Menim, da je le večinsko stališče, da bi stavek sodno oblast izvaja ali pripada sodnikom, bi predlagal, da bi morda tudi ta člen sformulirali s temi pripombami na naše komisije, s tem da po mojem lahko vsaj večinsko je to, da bi ta stavek le ostal.

TONJE PERŠAK: V drugem členu piše, da vsa oblast pripada ljudstvu.

Predsedujoči MIRAN PODRČ: Torej jaz mislim, da je ta razprava, jaz sem tudi ta del poslušal, najbrž opozorila utemeljeno na to, da delitev na izvajanje in izvršujejo bo najbrž neke nejasnosti in dvoume sprožila, če bi seveda kdo poimenoval na način, kot je rekel gospod Tomažič, potem 100 % ker res ne gre samo za izvrševanje v smislu izvršbe, ampak za širši pojem, če bo pa kdo razumel tako kot je Peršak govoril, da gre za sinonim, pa tudi. Tako da to je nek problem na katerega je skupina naletela ko je poskušala problem vloge sodnikov in sodnih organov ga razrešiti ampak zgleđa da imam občutek, da večinsko ni najbolj uspela. To je eno kar sem iz te raprave ugotovil. In drugo.

Da v dosedanjih razpravah pravzaprav ni bilo posebnih

pomislekov, o tem, da se poudari potreba po vlogi sodnika v izvrševanju ali upravljanju sodne oblasti s čemer se ne želi reči, da nimamo sodnih organov. Gotovo jih imamo. Posebej v povezavi z opozorili, da tudi pri ostalih organih oblasti, nismo ....

Predsedujoči MIRAN POTRČ: pooblasti. Nismo posebej opredeljevali, da parlament izvršuje zakonodajno oblast, uprava in izvršni svet upravno oblast, izvršna oblast in tukaj sodstvo sodno oblast, tako, da mislim, da je večinsko mnenje v želji sugerirati skupini, da v pregledu le naredi še enkrat poizkus redakcijskega popravka tega besedila 121. člena v smislu poudarjanja vloge in položaja sodnikov. Jaz bi rekel, danes to večinsko mnenje, iz te razprave razumel. Prosim, gospod Krivec.

KRIVIC: (se ni vključil) bi predlagal, da se to prouči... formulacija, ki bi sodišča vrgla ven, če sem zdaj razumel, ker po moje bo imela tudi praktično nerodne posledice. Sprašujem tudi praktike, v čigavem imenu oz. ne v imenu ljudstva se izdajo sodbe, ampak kaj bo v glavi pisalo. Zdaj je potem, kakšne posledice bo imelo to za zakon o pristojnostih sodišč. Zdaj so določene zadeve v pristojnosti temeljnega ali višjega ali pa vrhovnega sodišča in ni bilo že do zdaj nobene težave in bo še manj v bodoče. Sicer jo lahko že drugje odpravimo, da se bo reklo, o tem in tem je pristojno odločiti in je odločilo temeljno sodišče v osebi tega sodnika posameznika, ki je kot posameznik pristojen, ampak on odloča kot sodnik temeljnega sodišča, vrhovno pa itak nikoli ne individualno, ampak zborna najbrž tudi naprej, pa pritožbeno najbrž tudi. Tako, da tukaj ni tako enostavna in bi prenačljena odločitev, da se sodišča vrže ven, utegnila težave povzročiti. Hvala.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Najprej moram reči, da me kolega Anderlič opozarja, da nas je ta moment 11 tu prisotnih ali 10 celo. Jaz sem 11 preštel, 10 zdaj, jaz ne vem kaj je. Vidim, da je Fraco Juri ima torbo tu, pa še kdo

.....: Saj razpravljamo lahko

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Ne, sprašujem, ne bi želel

forsirati nesklepčne seje, gospod Pukl bo čez nekaj časa moral oditi, ampak je pa vprašanje, kdaj bomo mi potem stvari zaključili.

.....: Moram reči, da sem jaz pričakoval, da bomo vsaj tole poglavje, ki vendarle nima toliko vprašanj, čeprav ste potem z velikim veseljem začeli o strokovnih vprašanjih razpravljati, to je malo očitka Ustavni komisiji, saj bi bila opozorila dovolj, pa bi potem v skupini razčistili. Tako, da sem dejansko pričakoval, da bomo danes to poglavje končali. Ker drugače, če bomo sedaj prekinjali, pa prekinimo sedaj sejo, pa zberimo tistih par ljudi, da bo komisija sklepčna in naj bodo tukaj, ker zdaj imamo tri dni pred seboj in če te lažje, dva člena in to v tistem delu, ki je zame lažji del kritično, potem ni...

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Saj to je vse res, seveda je pa res tudi to, da ta pripomba najmanj leti na tiste, ki smo tu, če je to, kakor jaz pogledam, v glavnem ugotavljam, da večina nas je vedno tu.

.....: Bi lahko jaz to povedal, jutri, če že ne danes, bo objavljeno, da je bila Ustavna komisija zopet nesklepčna in neresna. Zato prosim, naj se objavi nekje, kdo je zapustil sejo in kogar nikoli ni bilo zadnje tri seje ali pa štiri. .... normalno delo, pa pridemo daleč, zato, da nekdo po eni uri zapusti sejo, je to neverjetno.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Ta moment jaz seveda lahko povem, kdo je tu, grem po vrsti: Anderlič, Toplak, Starman, Žagar, Magajna, Tomažič, Peršak, Tomažič ni član, Lavtižar, Bizjak, Pukl, Potrč. Zato je 10, ker sem prej Tomažiča narobe štel, ker je 11. Sklepčnost je 13.

.....: To je lažji del, čakajo nas socialnoekonomska razmerja in nikamor ne pridemo. Dobro, jaz se zdaj vtikujem v delo

te komisije, ampak kot državljan imam tudi to pravico očitati komisiji, da slabo dela. Pa nimam časa, jaz sem zaradi tega predavanja odpovedal, sedaj pa lahko grem nazaj.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Jaz moram reči, da je gospod Pukl zadnji, mislim, da je bil gospod Pukl predsednik, ni bistveno. Mi smo se na tej zadnji seji dogovorili, da te tri dni rezerviramo tudi iz razloga, ker ni toliko drugih skupščinskih komisij, pa ni neposredno pred zbori in v tem smislu bi jaz težko, čeprav sem imel mnogokrat veliko pripomb na organizacijo dela, kaj očital, ker je pač en teden dni prej bilo opozorjeno, da poskušamo v teh treh dneh to delo opraviti in gre res za najrbž nek odnos, ki ni do konca ustrezen. Jaz bi predlagal naslednje. Ali je mogoče potem zdaj res narediti odmor, pa še poskušati v tem času pridobiti potrebno prisotnost nekaj ljudi mogoče je dosegljivih in v hiši in, da potem mi, Battelli in Ribičič sta na Kosovem, pridejo jutri, (Kovačič Boštjan ima sejo, pa bo danes ob enih prišel), ob enih lahko pride (gospod Sešerko je pa tudi rekel, da bo prišel.....)

.....: Jaz se pa moram opravičiti, gospod Potrč, tisto pa nisem prej vedel, je pa sestanek razširjenega predsedstva.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Gospod Pukl, ob enih ne bom mogel biti (govorijo v ozadju) Dajmo pogledati, pa bom šel po vrsti. Potrč bo ob enih tu, Anderlič bo, Bizjak ja, Franco Juri recimo, da bo, Kolešnika najbrž iz Brežic ne bomo dobili, Kovačič ob 13. uri pride, Lavtižar ja, Magajna B, Ocvirka in Peršaka, Peršak bo, Ocvirka ne bo, Rajko Pirnat poklicati, Primož Rode poklicati, Sekereša ne bo, ker je iz Murske, Danijel Starman ob enih bo, ampak dobro do dveh ne, Lev Sešerko, Toplak, Zabukovec, Zagar, torej po tem, kar sem jaz zdaj seštel, bi lahko bilo ob

enih.

.....: Jaz bi predlagal sledeče, da se za jutri in pojutrišnjem dobimo na drugem kraju, ker ta stavba je mamilo za to, da greš drugam pohajati. Če se mi dobimo nekje drugje in se zapremo, bomo ostali toliko časa, kolikor je. To je moj predlog.

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Lahko zaprosim tu prisotne, da res ob enih in ne ob četrta dve smo tukaj in hkrati, da v službah poprosimo še vse dobiti, ampak ob enih ugotovili sklepčnost, da delujemo, če ne, bom moral ugotoviti spet, kdo je tukaj in sejo prekiniti.

VITODRAG PUKL: Kaj vem kaj bi naredili, da bi

Odmor ob 12,30 uri.

(nadaljevanje seje ob 13.05 uri)

Predsedujoči MIRAN POTRČ: Ugotavljam, da nas je ob 13.05 uri tukaj, najprej da pozdravim g. ministra, Peršak, Zagar, Starman, Tone Anderlič, Bizjak, jaz in ne sicer tu ampak pogojno tu, tudi dr. Toplak. Ampak to je 8, če sem prav preštel. Manj kot prej. Dobro seja ustavne komisije jutri ob 10.00 uri.

(Seja je bila zaključena ob 13.05 uri.)